

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 54/1998 vp**

Hallituksen esitys laiksi tullilain muuttamisesta

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallintovaliokunta on 5 päivänä marraskuuta 1998 lähettänyt valtiovarainvaliokunnalle lausuntopyynnön hallituksen esityksestä laiksi tullilain muuttamisesta (HE 204/1998 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Ismo Mäenpää ja ylitarkastaja Leo Parkkonen, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Ronald Wrede, ulkoasiainministeriö
- päälakimies Arto Lillman ja ylitarkastaja Samy Gardemeister, Tullihallitus..

Kirjallisen lausunnon ovat antaneet oikeusministeriö ja Suomen Kuorma-autoliitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Suomessa suoraan sovellettavaa Euroopan yhteisön tullilainsäädäntöä täydentää vuodelta 1994 oleva kansallinen tullilaki. Siihen on tehty laajempia muutoksia vuonna 1996.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tullilain säännöksiä, jotka koskevat tullilaitoksen henkilörekistereitä ja tulliviranomaisten toimivaltuuksien käyttämistä. Henkilörekisterisäännökseen ehdotetut muutokset ovat tietyin osin hallitusmuodon tietosuojaa koskevien säännösten sekä toisaalta Euroopan unionin tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen (tullitietojärjestelmäyleissopimus) voimaansaattamisen edellyttämiä. Rekisterien käyttötarkoitusta, rekistereihin talletettavia tietoja ja tietojen poistamista koskevia säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi. Lisäksi ehdotetaan eräitä nykyisin asetuksessa olevia säännöksiä otettavaksi lakiin.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan tehtäväksi eräitä toisistaan riippumattomia erillisiä muutoksia tullilakiin.

Tulliviranomaisen toimivaltuuksien käyttämisen oikeutusta rajoittaviin säännöksiin ehdotetaan muutoksia, jotka vastaavat poliisilain vastaavia säännöksiä.

Polttoainemäärälle, jonka Euroopan talousalueen ulkopuolelta saapuvat hyötyajoneuvot saavat tuoda polttoainesäiliössään tullittomana, ehdotetaan säädettäväksi litramääräinen rajoitus. Yhden ajoneuvon osalta polttoaine olisi tullitonta vain 400 litraan saakka ja erikoiskonttien osalta 200 litraan saakka. Yli menevistä määristä kannettaisiin valmisteveroa, arvonlisäveroa ja huoltovarmuusmaksua.

Lakiin ehdotetaan tehtäväksi lisäksi eräitä teknisluonteisia muutoksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1999 alusta tai viimeistään samana ajankohtana kuin tullitietojärjestelmäyleissopimus.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä seuraavalla tavalla muutettuna.

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle antamassaan lausunnossa oikeusministeriö on kiinnittänyt huomiota ehdotetun lain 23 b §:ään, jossa säädettäisiin Euroopan unionin tullitietojärjestelmästä. Pykälässä säädettäisiin oikeudesta tallettaa tietoja rekisteriin, rekisteriin talletettujen tietojen käytöstä, rajoituksesta tallettaa tullitietojärjestelmään talletettuja henkilötietoja muihin henkilörekistereihin ja tullitietojärjestelmästä vastaavasta kansallisesta viranomaisesta. Säännöksestä ei ilmene, mitä henkilötietoja tullitietojärjestelmään talletettaisiin. Hallitusmuodon 8 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Tämä edellyttää, kuten esillä olevan esityksen yleisperusteluissa todetaan, että muun ohella rekisterin tietosisällöstä säädetään laissa. Tämä ilmenee myös perustuslakivaliokunnan lausunnosta PeVL 14/1998 vp. Tullitietojärjestelmään tallettavista tiedoista, mukaan lukien henkilötiedot, sisältyy määräyksiä tullitietojärjestelmäyleissopimuksen 4 artiklaan. Tullitietojärjestelmän tietosisältö voitaisiin ilmaista ehdotetun lain 23 b §:ssä viittaamalla pykälän 1 momentissa yleissopimuksen 4 artiklaan.

Valtiovarainministeriö on ilmoittanut yhtyvän oikeusministeriön esittämään tulkintaan perustuslakivaliokunnan lausunnon vaikutuksesta. Myös valtiovarainministeriön käsityksen mukaan on hallitusmuodon 8 §:n osalta riittävää, että ehdotettuun tullilain 23 b §:ään sisällytetään viittaus tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen artiklaan, joka sisältää tyhjentävän määräyksen siitä, mitä henkilötietoja tullitietojärjestelmään saa tallettaa.

Valtiovarainministeriö on kiinnittänyt huomiota siihen, että tullitietojärjestelmään saisi tallettaa myös muita kuin yleissopimuksen 4 artiklassa tarkoitettuja henkilötietoja. Tietojärjestelmään saisi tallettaa 3 artiklan mukaan esimerkiksi tavaroita ja kuljetusvälineitä koskevia tietoja. Tämän vuoksi valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että ehdotettua tullilain 23 b §:n 1 momenttia selvennetään seuraavasti (*Valiokunnan 1. muutosehdotus*) .

"Euroopan unionin tullitietojärjestelmään saa tallettaa *tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen mukaisesti yleissopimuksen 4 artiklassa tarkoitettuja henkilötietoja ja muita* tietoja tavaroiden tuontia,..."

Euroopan unionin neuvoston 13.3.1997 antamalla asetuksella (EY) N:o 515/97 jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten ja komission yhteistyöstä tull- ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön moitteettoman soveltamisen varmistamiseksi on perustettu tullitietojärjestelmä -niminen tietojärjestelmä, jolla on tarkoitus parantaa hallintoviranomaisten ja komission yhteistyötä yhteisön tull- ja maatalouslainsäädäntöä rikkovien toimien ehkäisemisessä, tutkimisessa ja syytetoimissa.

Tietojärjestelmää koskevat asetuksen säännökset vastaavat soveltuvin osin Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehdyn tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen mukaista tietojärjestelmää koskevia määräyksiä. Yleissopimuksella on perustettu tietojärjestelmä, jonka avulla on tarkoitus parantaa tulliviranomaisten yhteistyötä jäsenvaltioiden kansallista tullilainsäädäntöä rikkovien toimien estämisessä, tutkimisessa ja syytetoimissa.

Tullilain 27 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan tulliviranomainen saa luovuttaa tietoja Eu-

roopan unionin tullivalvonnan tietojärjestelmiin tulli- ja maatalouslainsäädännön oikean soveltamisen varmistamiseksi sekä tullirikosten ehkäisemiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamista varten. Lainkohdassa tarkoitetaan molempia edellä käsiteltyjä tullitietojärjestelmiä.

Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä tullilain muuttamisesta on ehdotettu tullilakiin (1466/1994) uutta 23 b §:ää, joka sisältäisi mainitun yleissopimuksen voimaansaattamisen edellyttämät 27 §:n 1 momentin 3 kohtaa tarkemmat säännökset, ja katsottu, että 27 §:n 1 momentin 3 kohta voitaisiin tässä yhteydessä kumota.

Kyseessä oleva neuvoston asetus on jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Asetuksen 31 artiklan mukaan tietojen tallettamiseen tullitietojärjestelmään sovelletaan kuitenkin kyseisen jäsenvaltion lakeja, asetuksia ja menettelyjä. Tämän vuoksi kansallisessa lainsäädännössä tulee edelleen olla säännös, joka sallii asetuksessa tarkoitettujen tietojen tallettamisen tietojärjestelmään.

Koska tullilain 27 §:n 1 momenttia on kuitenkin nyt ehdotettu edellä kuvatulla tavalla muutettavaksi, lainsäädäntöön ei jäisi lainkaan säännöstä, jonka mukaan tietojen tallettaminen neuvoston asetuksen mukaiseen tietojärjestelmään olisi sallittua.

Edellä mainitusta syystä tullilain 27 §:n 1 momentin 3 kohtaa tulisi kumoamisen sijasta muuttaa siten, että siinä, toisin kuin nykyään, säädettäisiin pelkästään neuvoston asetuksessa tarkoitettua tietojärjestelmästä. Asia ei tältä osin, siis neuvoston asetuksen osalta, merkitsisi lainkohdan tarkoituksen muuttamista, mutta sanamuotoa tulisi kuitenkin tarkentaa.

Sen sijaan, että tullilain 27 §:n 1 momenttia muutettaisiin hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla, tulisi lain 27 §:n 1 momentin 3 kohtaa muuttaa seuraavasti (*Valiokunnan 2. muutos ehdotus*) .

"3) Yhteisön tullitietojärjestelmään jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten ja komission yhteistyöstä tulli- ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön moitteetoman soveltamisen varmistamiseksi annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 515/97 mukaisesti."

Lausunto

Valtiovarainvaliokunta kunnioittavasti esittää lausuntonaan hallintovaliokunnalle:

että hallintovaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Mauri Pekkarinen /kesk
jäs. Olavi Ala-Nissilä /kesk
Ulla Anttila /vihr
Pirjo-Riitta Antvuori /kok
Timo Ihämäki /kok
Bjarne Kallis /skl
Reijo Laitinen /sd
Håkan Malm /r
Maija Rask /sd

Jukka Roos /sd
Oiva Savela /kok
Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Jukka Vihriälä /kesk
Jorma Vokkolainen /vas
vjäs. Markku Koski /kesk
Arto Lapiolahti /sd (osittain)
Pekka Leppänen /vas
Matti Saarinen /sd.